Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

№ 164 (4800)
ВТОРНИК
АВГУСТЫН
21
1945 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэ

Маньчжурида японско Квантунска армиин сэрэгүүд фронтын ехэхэн хуби дээрэ эсэргүүсэлтээ зогсоогоод, пленоэ орожо үргэлжэлһөөр байна. Августын 19-эй үдэр соо бүхы дээрээ 98.000 японско солдат ба офицернүүд плендэ ороо.

Алдар солото Улаан Армида амар мэндэ!

Верховно Главнокомандалагшын

ПРИКАЗ

1945 оной августын 19. № 51. г. Москва.

Фашистска Германида эсэргүү советскэ арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда манай авиаци болбол өөрынгөө үүргые Эхэ оронойнгоо үмэнэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Манай Эсэгэ ороной алдарта соколнууд болбол һайрхагдаһан немецкэ авиацие агаарта болоһон хатуу шанга тулалдаануудта хяа бута нэрьежэ, гэрэзгээрээ Улаан Армиингаа сүлөөтэйгөөр дайшалхы ябуулгаяа хэхэ ябадалыень хангаһан ба манай ороной арад зониие дайсанай бомбардировщигуудай агаарһаа добтолхо ябадалһаа аршалһан байна.

Тэдэнэр хадаа бүхы Улаан Армитай хамта ябажа, дайсанай амиды хүсэн ба техникые үгы хэхэ зуураа, тэрээндэ атирма шанга эрид шууд сохилтонуудые хэһэн байха юм. Манай шэн габьяата авиациин шадамар ябуулганууд хадаа газар дээрэхи сэрэгүүдэймнай амжалтануудта саг үргэлжэ туһалжа байһан ба манай Эсэгэ ороной эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байхын түлөө болоһон байлдаануудта дайсаниие эсэслэн бута нэрьехэ ябадалда туһалба. Советскэ лётчигууд болбол тэсэбэри, шэн зориг болон бодото героизмын үсөөн бэшэ үльгэр жэшээнүүдые харуулба. Тэдэнэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүхэдэ хэдэн олон толотомо һайхан хуудаһануудые бэшэжэ нэмээһэн юм.

Советскэ арад, илагша-арад өөһэдынгөө лётчигуудай дайшалхы алдар солоор омгорхохо ёһоороо омгорхоно. Дайн сэрэгэй ябаса дундуур эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэн, инженернүүд болон албахаагшадай ажалай дэбжэлтэ ба советскэ авиационно конструкторнуудай уран нарижуулга болон оюун билиг болбол өөрынгөө далинууд дээрэ дайсанда үхэл абаашаһан ба манай агууехэ советскэ арадуудта мүхэшэгүй алдар соло асарһан хэдэн олон мянган солбон сарюун дайшалхы самолёдуудаар манай авиациие зэбсэгжүүлхэ арга-боломжо үгэбэ.

Нүхэд лётчигууд, штурманууд болон агаарай буудагшад, радистнууд, мотористнууд болон буу зэбсэгшэд, механигууд, технигүүд болон инженернүүд, армиин офицернүүд болон генералнууд! Авиационно ажаүйлэдбэриин хүдэлмэришэд, инженернүүд, албахаагшад ба конструкторнууд!

Авиациин һайндэрөөр дашарамдуулан таанарые ашаршалжа баясхалан хүргэнэб.

Авиациин Үдэрые тэмдэглэжэ ба манай алдарта авиаторнуудые хүндэлжэ, захирхамни:

Мүнөөдэр, августын 19-дэ, 20 часта манай Эхэ ороной столица—Москвада Эхэ оронойнгоо үмэнэһөө манай алдарта авиаторнуудта хоёр зуун хорин дүрбэн ехэ буугаар хори дахин артиллериин буудалга хэжэ салют-мэндэ хүргэхэ.

Верховно Главнокомандалагша
Советскэ Союзай Генералиссимус ***И. СТАЛИН.***

Советскэ Информбюроһоо

Августын 18-ай оперативна мэдээн

Августын 18-ай туршада Алас Дурна зүгтэ манай сэрэгүүд фронтын хэдэн участогууд дээрэ дайсанай эсэргүүсэлтэтэй үшөөл ушарба. Плендэ орожо байһан японско сэрэгүүдэй тоо нэгэ хэды олошорбо.

1-дэхи **Дальневосточно фронтын** сэрэгүүд **Муаданьцзян** городһоо баруугаар ба **Нингута** городһоо баруун-урдуур 30-40 километр урагшаа дабшаба. Гурбадахи японско армиин частьнууд тус фронтын сэрэгүүдэй үмэнэ буу зэбсэгээ хуряажа ба плендэ орожо захалба.

2-дохи **Дальневосточно фронтын** сэрэгүүд **Таньюань** ба **Суньу** гэдэг городуудые эзэлэн абаба. **Сахалин** гэжэ арал дээрэ тус фронтын сэрэгүүд дайсанай **Котов ба Китон** гэдэг бүхэжүүлэгдэмэл пунктнуудые эзэлбэ.

Забайкальска фронтын сэрэгүүд **Чавлив** гэжэ городые эзэлэн абаа. **Хайларай** оршондо энээнэй урда тээ хүреэлэгдэһэн японтоной бүхэжүүлэгдэмэл районой 5.000 солдат болон офицернүүдтэй гарнизон японско генерал-майор Номура гэгшэ түрүүтэйгээр энэ фронтын сэрэгүүдтэ плендэ оробо.

Фронтын бусад участогууд дээрэ шухала хубилалтанууд болоогүй.

СОВИНФОРМБЮРО.

Августын 19-эй оперативна мэдээн

Маньчжурида японско Квантунска **армиин** сэрэгүүд фронтын ехэхэн газар дээрэ эсэргүүсэлтэ хэхэеэ болёод, плендэ орожо үргэлжэлһөөр. Фронтын эдэ участогууд дээрэ манай сэрэгүүд болбол японско сэрэгүүдтэ эсэргүү дайшалхы ябуулгануудые хэхэеэ болёод, Квантунска армиин капитулироваһан частьнууд болон соединенинүүдые тушаан абажа байна.

1-дэхи **Дальневосточно фронтын** сэрэгүүд **Вэйхэ, Яньцзи** гэжэ городуудые эзэлбэ. Августын 19-дэ тус фронтын сэрэгүүдтэ 55.000 японско солдат болон офицер плендэ ороһон байгаа.

2-дохи Дальневосточно фронтын сэрэгүүд **Мэргэнь, Лунчжэнь, Саньсин** гэжэ городуудые эзэлбэ. Тус фронтын сэрэгүүдтэ 23.000 японско солдат ба офицер плендэ ороһон байна.

Забайкальска фронтын сэрэгүүд **Жэхэ (Чэндэ), Чжанду, Синьминь, Ляоюань, Цицикар** гэжэ городуудые эзэлээд, **Мукден, Чанчунь** (**Синьцзин**) гэжэ городууд тээшэ орохо замууд дээрэ ошоод байба. Августын 19-дэ тус фронтын сэрэгүүдтэ 20.000 гаран японско солдат болон офицернүүд плендэ ороһон байгаа.

Харбин, Гирин, Чанчумь (Синьцзин,) Мукден городуудта бууһан манайхинай авиадесантна группанууд болбол эдэ городуудай японско гарнизонууд бэеэ тушаахаар бэлэн ба манай сэрэгүүдэй хүрэжэ ерэхыень хүлеэжэ байнад гэжэ мэдээсэнэ.

Квантунска армиин капитулировалһан частьнууд болон соединенинүүдые тушаан абалга үргэлжэлһөөр.

СОВИНФОРМБЮРО.

ВКП(б)-гэй Центральна Комитедтэ ба СССР-эй Совнаркомдо

ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болон СССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол Наркомадууд болон Союзна республикануудтай хамта зохёожо, ВКП(б)-гэй ЦК ба СССР-эй СНК-да табихыень СССР-эй Госпланда даалгаһан байна гэбэл:

а) 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээхэ ба хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб;

б) 1946—1950 онуудта түмэр харгын транспортые һэргээхэ ба хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб.

Тэрэ табан жэлэй түсэб соо немецкэ эзэмдэлгэдэ ороһон СССР-эй районуудай арадай ажахые хүсэд һэргээн бодхоохо, СССР-эй бүхы районуудай арадай ажахые дайнай һүүлээр шэнэдхэн байгуулха ба улам саашань хүгжөөхэ ябадалые анхаралдаа абажа хараалха байна, тиигээд байхадань СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтын дайнай урда тээхи хэмжээһээ нилээд үлүү гаргадаха зэргэтэй.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Советскэ Союзай Герой майор Кожедуб И. Н. гэгшые „Алтан Одон" гэжэ гурбадахи медаляар шагнаха тухай

Командованиингаа дайшалхы даалгабаринуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэй түлөө ба немецкэ булимтарагшадта эсэргүү тэмсэлэй фронт дээрэ баатаршалга гаргажа, Советскэ Союзай Герой гэһэн нэрэ зэргэ абаха болоод байһан хадань, Советскэ Союзай Герой Гвардиин майор **Кожедуб** Иван Никитовичые **«Алтан Одон»** гэжэ **гурбадахи медаляар** шагнаад, тэрэнэй баатаршалгыень тэмдэглэхын тулада шагнагдагшын дүрсые һиилэһэн бронзово бюстые зохихо гаршагтайгаар бүтээжэ, Москва городто постамент дээрэ байгуулха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 оной августын 18.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Жуковскиин нэрэмжэтэ Улаан Армиин Ленинэй орденто Агаарай-Сэрэгэй Академиие Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

Дээдэ мэргэжэлтэй кадрнуудые һурган бэлдэхэ хэрэгтэ гайхамшаг ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө Жуковскиин нэрэмжэтэ Улаан Армиин Ленинэй орденто Агаарай Сэрэгэй Академиие **Улаан Тугай** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 оной августын 18.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Улаан Армиин ВВС-эй командна ба штурманска составай Сэрэгэй Академиие Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

Дээдэ мэргэжэлтэй авиационно кадрнуудые һурган бэлдэхэ хэрэгтэ гайхамшаг ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө Улаан Армиин ВВС-эй Командна ба Штурманска составай Сэрэгэй Академиие **Улаан Тугай** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 оной августын 18.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Улаан Армиин агаарай-сэрэгэй Авиациин Маршалнуудые Суворовой 1-дэхи зэргын орденоор шагнаха тухай

Верховно Главнокомандованиин даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө шагнаха гэбэл:

Суворовой 1-дэхи зэргын орденоор

1. Авиациин Главна Маршал **Голованов** Александр Евгеньевичые.
2. Авиациин Маршал **Ворожейкин** Григорий Алексеевичые.
3. Авиациин Маршал **Фалалеев** Фёдор Яковлевичые.
4. Авиациин Маршал **Сирипко** Николай Семёновичые.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 оной августын 18.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ тэдэ дээдэ түрэлтэ господин Калининда

Великобританиин Королиин эльгээһэн телеграмма

Москва.

Эсэсэй илалтын энэ түүхэтэ үедэ минии ухаан бодол ба минии бүхы арадуудай ухаан бодол хадаа Зүүн тээ ба Баруун тээ байһан манай агууехэ союзнигууд тээшэ хандуулагдаад байнал, г-н Түрүүлэгшэ. Хүндэ хүшэр тэмсэл ба зогсолтогүй боложо байһан үхэл гэмтэл, тиихэдээ тэрэнэй айхабтар ехэ хубииень советскэ арад зон шэн габьяатайгаар даажа гараһан хадаа, агрессиин харанхы хара хүсые даража, бүхы дэлхэйн эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай түгэс илалтые хангажа үгэбэ, зүгөөр тиигэхэ байһандань бидэнэр хэзээшье һажэглээгүй байгаа һэмди. Теэд мүнөө сагай агууехэ ушар улхань гансахан тэрээгээр дүүрэнэ бэшэ. Дайнай болоһон жэлнүүдтэ түгэс илалтаһаа бури ехэ юумэ туйлагдажа, бата бэхи хани барисаанай үндэһэ-һуури тодхогдоһон байгаа. Тэрэ хадаа дайнай үедэ ямар байгааб, тэрээндээл адли эбтэ амгалан сагташье мүн лэ шухала фактор боложо үгэхэнь лабтай. Хэрбээ олдоһон буу зэбсэгээр энэ нүхэсэлнай эрхэ сүлөөгэй дайсадые хүмэрюүлэн унагааһан байбал, тэрэ нүхэсэлгые энээнһээ хойшо үргэлжэлүүлээд байбал манай арадуудай тэмсэл хэжэ абарһан идеалнууд гээгдэхэгүй ба үхэл гэмтэлнүүд дэмы болоогүй байха. Энэ агууехэ ушарал болоһоной дашарамда, г-н Түрүүлэгшэ, Таниие халуунаар амаршалаад, британска арадуудай хани барисаанай мэдэрэл ба баясхаланиие героическа советскэ солдадууд, морягууд болон гражданинуудта дамжуулан хүргыт гэжэ Таниие гуйнаб.

ГЕОРГ.

Великобританиин Король тэдэ дээдэ түрэлтэ Георг VI-да

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. И. Калининай эльгээһэн телеграмма

Капитуляци хэхэ тухай японско правительствын мэдүүлгэтэй дашарамдуулан, инагаар амаршалһанайтнай түлөө Таа Дээдэ түрэлтэдэ баясхалан хүргэнэб.

Алас Дурна зүгтэ ба Номгон далай дээрэ британска сэрэгүүдэй эрхим һайн амжалта туйлаһанайнь дашарамда, минии үнэн зүрхэнһөө хүргэһэн амаршалгые хүлеэн абыт гэжэ Таниие гуйнаб. Дайнай үедэ манай арадуудай хоорондо тодхогдоһон хани барисаанай үндэһэ һүүри хадаа, Великобритани болон Советскэ Союзай хоорондо дайнай һүүлдэшье улам саашадаа хани барисаагаа хүгжөөхэ ба бүхэжүүлхэ бата найдамтай һуури болохо бэзэ гэжэ сохом найданаб.

М. КАЛИНИН.

Москва.

Берлин городой союзна комендатурануудай заседани болобо

БЕРЛИН, августын 18. (ТАСС). Августын 16-да генерал Паркс (США) түрүүлэгшэтэйгээр дүрбэн союзнигуудай Берлинэй комендантнуудай зургаадахи заседани болобо. Генерал Паркс, генерал Горбатов (СССР), генерал Лайн (Англи) ба генерал де Бошен (Франци) гэгшэд зүбшэн хэлсэһэн бүхы асуудалнуудаа дүүрэн ойлголсожо шиидхэбэд. Союзна комендантнууд болбол Берлиндэ мүнгэнэй лотерейе гаргахые обе-бургомистртэ зүбшөөрэл үгэхэ зуураа энээнһээ ороһон олзые Берлиниие һэргээн бодхоохо тушаа гаргашалха гэбэ.

Лотерейе тарааха ябадалай дүрэмсээр магистрат болбол лотерейһээ ороһон олзо ба гаргашын дүрэн тоосоое Союзна Комендатурын финансова комитедтэ үгэхэ уялгатай. Удаадахи лотерейе магистрат болбол Союзна Комендатурануудай финансова комитедэй уридшалан үгэһэн зүбшөөрэлөөр гаргаха болоно. Английска болон Американска засагууд хадаа городуудай организацинуудта болон частна фирмнүүдтэ үгэхын түлөө 25—25 миллион рейхсмарк берлинскэ городской банкын конторто оруулха ябадал тушаа хуулита ёһоор хэлсээ хэбэ. Энэнэй урда тээ советскэ командованяар банкда оруулагдаһан 25 миллион рейхсмарк хадаа тэрэшэлэн уриһаламжын хэрэглэлдэ гаргашалагдаха байна.

Союзна комендантнууд болбол дүрбэн партитна сүүдэй аппарат байгуулхаар зүбшөөрэлсэбэ, тодорхойлон хэлэхэдэ городуудай чиновнигуудай хэрэгүүдые хаража үзэхын түлөө дүрбэн оронуудай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн сүүд болоно, тус аппарадай хүдэлмэри тухай дүрим зохёохые правовой комитедтэ даалгагдаба. Магистрадуудай дэргэдэ союзна нацануудһаа хэлхеэ холбооной офицернүүдые томилхо тухай шиидхэбэри гаргаба. Магистрадай дэргэдэхи хэлхеэ холбооной офицернүүдэй дундаһаа ахалагшанарынь тэрэ үедэ союзна комендатурада түрүүлэгшээр һууһан тус комендантын түлөөлэгшэнь ээлжээгээр боложо байха юм.

Союзна комендантнууд болбол немецкэ арад зоной буу зүүжэ ябаха гү, али хадагалжа байха тухай хориижолон гаргаһан приказай дүүргэлтые шалгажа байха, бүхы гражданска автомашинануудые бэшэжэ абаха тухай приказ соносхохые, 1945 оной августын 25 хүртэр Берлиндэ һуужа байһан гражданинуудай паспортнууд дээрэ тусгаар тамага дараха болон зарим ушартань шэнэ паспортнуудые үгэжэ байхаар шалгалта хэхые обер-бургомистрта союзна комендантнууд шангаар захирба.

Торийн аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд болон хүдөө ажалай специалистнарай

УЯЛГА

Хүндэтэ нүхэд!

Гениальна вождь ба полководец нүхэр Сталинаар ударидагдажа ябаһан советскэ арад хадаа тылдэ эршэтэй шангаар хүдэлмэрилжэ, гитлеровскэ Германиие хяа һамна сохихын тулада шухала хэрэгтэй бүхы юумэнүүдээр Улаан Армияа хангаһан байха юм. Бурят-Монголой колхозно таряашад бүхы арадтай хамта дайсаниие дараха Илалтын хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые мүн лэ оруулһан байна.

Мүнөө Улаан Армиин Алас Дурна зүгтэ героическа тэмсэл хэжэ, японско эзэмдэгшэдтэй болоһон дайн сэрэгые шиидхэн, дэлхэйн хоёрдохи дайнай эсэсые дүтэлүүлжэ байгаа үедэ манай агууехэ Эхэ ороной бүхы колхозно таряашад Бухэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсон, японско агрессорые түргэн хяа һамна сохихо ба бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал тогтоохо ябадал бүхэжүүлхын зорилгоор, Улаан Армида бури ехээр туһалхын тулада үшөө һайнаар хүдэлмэрилхэ уялганууды абана.

Энэ түүхэтэ зорилгонуудые шиидхэхэ ябадал дүтэлүүлхэ хэрэгтэ нэгэн эрмэлзэлгээр зоригжоһон бидэнэр, Торийн аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажалай специалистнар болбол Мухаршэбэрэй аймагай «Красный Заган» гэжэ хүдөө ажалай артелиин колхознигуудай уряалаар Бухэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, доро дурсагдаһан уялгануудые абанабди гэбэл:

1. Тарилгын бүхы талмайн колосто культурануудай сабшалгые 18 хүдэлмэришэ үдэр соо үнгэргэхэ. Морин машина ба гараар сабшаһан бүхы таряае боожо бухал, һүри болгохотоёо нэгэн доро сохихо, сабшалга, һүрилэлгэ ба сохилгын дунда забһар гаргахагүй.

Комбайнаар хуряаха түсэб 150 процент дүүргэхэ. Комбайнова агрегадуудта шухала тооной хүдэлмэришэд ба транспортна хэрэгсэлнүүдые таһалжа, комбайнуудай таһалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилхэ ябадал хангаха.

Таряа гээхэ ябадал гаргахагүй, поли дээрэ үлэһэн бүхы колосуудые ханамжатайгаар суглуулжа абаха.

2. Намарай хара таряа хэхэ түсэб 150 процент дүүргэхэ ба имагтал хоёр дахин хахалагдаһан пар дээрэ агротехническэ эрхим болзорнуудта байгша оной сентябриин 5-һаа хожомдуулангүй тариха.

Намарай пар хахалха түсэб сентябриин 25-да дүүргэхэ.

3. Таряа, хартаабха, овощь ба хүдөө ажалай бусад продуктнуудые оруулха талаар гүрэнтэйгөө октябриин 15-да бүримүһэн тоосохо.

4. 16 мянган гектар талмайн үбһэ сабшаха ба 295.900 центнер тэжээл бэлдхэхэ түсэб үбһөөрнь хүсэд ба һайн шанартайгаар дүүргэхэ.

Түсэбөөр хараалагдаһан 7 мянганай орондо, 7.500 тонно силос дараха, түсэбөөр хараалагдаһан 4 мянган центнерэй орондо, 5 мянган центнер—набшаһата тэжээл, ба мянган центнер **витаминна тэжээл** бэлдхэхэ.

Малай байрануудые заһабарилжа, үбэлэй үедэ бүхы адуу малаа дулаан байрануудаар хангаха.

Нүхэд эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажалай специалистнар!

Орондоо эдеэ хоол, ажаүйлэдбэридөө түүхэй эдлэл ехээр үгэе! Манай инаг Эхэ ороной сэрэгэй-экономическа хүсые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулая!

Манай агууехэ **социалистическэ** Эхэ орон мандаха болтогой!

Манай шэн зоригто Улаан Арми—сүлөөлэгшэ арми мандаха болтогой!

Колхозно таряашадай багша ба нүхэр манай инаг вождь агууехэ Сталинда алдар соло!

Тус хандалга Торийн аймагай бүхы колхоз ба МТС-ээр зүбшэгдэһэн ба абтаһан байха юм.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Гражданска агаарай флодой Зүүн-Сибириин Управлениин 37-дохи авиаотрядай худэлмэрилэгшэдые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Командованиин даалгабаринуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэйнь түлөө, гражданска агаарай флодой Зүүн-Сибириин Управлениин 37-дохи авиоотрядай худэлмэрилэгшэдые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха гэбэл:

1. **Зубков** Михаил Исидоровичые—авиотехник.

2. **Ильин** Виктор Ивановичые—радиостанциин начальник.

3. **Козишников** Мимон Алексеевичые—пилот.

4. **Краснов** Михаил Васильевичые—аэропортын начальник.

5. **Павловский** Борис Станиславовичые—отрядай командирые политическэ талаар орлогшо.

6. **Пёреляев** Гаврил Гаврииловичые—пилот.

7. **Прохоров** Николай Алексеевичые—штабай начальник.

8. **Ремизов** Михаил Иннокентьевичые—пилот.

9. **Рылов** Александр Павловичые—бортмеханик.

10. **Хамагаев** Абагайе—аэродромой худэлмэришэн.

11. **Шаров** Иван Николаевичые—отрядай командир.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо
М. ИЛЬИЧЕВ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
В. МОНКЕТОВ.

г. Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан. 1945 оной августын 18.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдые „Эхын Алдар" гэжэ ордену ба „Эхын Медаль" гэжэ медальнуудаар шагнаха тухай

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь «Б. М. Үнэнэй» августын 18-най номерто)

Найман хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. ВИШНЯКОВА Агафья Егоровнае—Заиграйн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
2. ЕРЕМЕЕВА Надежда Ивановнае—Заиграйн аймагай Нижние Тальцы тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
3. ЗУБАКИНА Анастасия Дмитриевнае—Заиграйн аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
4. МЕЛЬНИКОВА Сирафима Дмитриевнае—Заиграйн аймагай квасозаводой худэлмэришэн.
5. ПОПОВА Мария Алексеевнае—Заиграйн аймагай «Улан-Эрхирик» колхозой колхозница.
6. РЫЛОВА Ксения Карповнае—Заиграйн аймагай Горхон станциин гэрэй эзэн эхэнэр.

Долоон хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ 3-ДАХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. БЕЛОПЛОТОВА Варвара Гавриловнае—Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
2. БУЗИНА Анна Васильевнае—Заиграйн аймагай Челутай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
3. ВАКИЛОВА Махтумые—Заиграйн аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
4. ВАСИЛЬЕВА Ефросинья Ермолаевнае—Заиграйн аймагай «Красный Опытник» колхозой колхозница.
5. ВЯЗИНСКАЯ Вера Семёновнае—Заиграйн аймагай Челутай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
6. ЕРЕМЕНКО Дарья Филимоновнае—Заиграйн аймагай Заиграево тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
7. ЕВДОКИМОВА Мария Семёновнае—Заиграйн аймагай Онохойн «заготсено» пунктын худэлмэришэн.
8. ЖЕРЛОВА Пелагея Поликарповнае—Заиграйн аймагай Челутай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
9. ЗАИГРАЕВА Евдокия Денисовнае—Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
10. ЗУБАКИНА Анисья Фёдоровнае—Заиграйн аймагай «Заготживсырье» конторой худэлмэришэн.
11. КОСТРОВА Анастасия Владимировнае—Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
12. КУЛАКОВА Ольга Степановнае—Заиграйн аймагай Петропавловка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
13. ЛЕБЕДЕВА Устинья Васильевнае—Заиграйн аймагай Онохой станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
14. ЛЕОНОВА Февронья Афанасьевнае—Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
15. МИТЛЯЕВА Мария Игнатьевнае—Заиграйн аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
16. МИХАЙЛОВА Парасковья Ивлевнае—Заиграйн аймагай «Красный Опытник» колхозой колхозница.
17. ПАХОМОВА Хевронья Савельевнае — Заиграйн аймагай «XVIII партсъезд» колхозой колхозница.
18. ПЕРЖАКОВА Мария Степановнае—Заиграйн аймагай «Улан-Эрхирик» колхозой колхозница.
19. ПОТЕМКИНА Александра Потановнае—Заиграйн аймагай «XVIII партсъезд» колхозой колхозница.
20. РУБЦОВА Федосья Артемьевнае—Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
21. СТРЕЖНЕВА Мария Семёновнае—Заиграйн аймагай Верхние Тальцы тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
22. ТРОФИМОВА Татьяна Митрофановнае—Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
23. ТРОФИМОВА Мария Агаповнае—Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
24. ТУРГИНОВА Ирина Гавриловнае—Заиграйн аймагай Челутайска Леспромхозой худэлмэришэн.
25. ТЮТРИНА Мария Леонтьевнае—Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
26. ФИЛИППОВА Пелагея Васильевнае—Заиграйн аймагай Верхне Тальцы тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
27. ФИЛИППОВА Зоя Семёновнае—Заиграйн аймагай Верхне Тальцы тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
28. ФИЛИППОВА Мария Герасимовнае—Заиграйн аймагай, Горхон станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
29. ФИЛИППОВА Агния Федоровнае—Заиграйн аймагай Димитровэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
30. ЦЫГАНКОВА Парасковья Васильевнае—Заиграйн аймагай Горхон станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
31. ЯКОВЛЕВА Аксинья Ефстивеевнае—Заиграйн аймагай Новая Брянь тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Зургаан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. АЛЕКСЕЕВА Степанида Тарасовнае—Заиграйн аймагай Хандагатай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
2. БАКИРОВА Нина Васильевнае Заиграйн аймагай Димитровэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
3. БАЛАГАНСКАЯ Анна Сафроновнае—Заиграйн аймагай «Улан-Эрхирик» колхозой колхозница.
4. БОЛТУНОВА Нина Родионовнае—Заиграйн аймагай Горхон станциин железнодорожно ОРС-ын худэлмэришэн.
5. БУДНИКОВА Анна Ивановнае—Заиграйн аймагай Горхон станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
6. ВАСИЛЬЕВА Вера Васильевнае—Заиграйн аймагай «Красный Опытник» колхозой колхозница.
7. ГАЛИЧКИНА Зинаида Васильевнае—Заиграйн аймагай Димитровэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
8. ГАЛИЧКИНА Елена Александровнае—Заиграйн аймагай Верхние Тальцы тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
9. ГЕРАСИМОВА Парасковья Фёдоровнае—Заиграйн аймагай, 16 ЛЗУ-гай худэлмэришэн.
10. ЗАИГРАЕВА Устинья Минеевнае—Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
11. ЗАМАЛЕВА Вогизые—Заиграйн аймагай «Улан-Эрхирик» колхозой колхозница.
12. ЗАЯЩНИКОВА Любовь Александровнае—Заиграйн аймагай Горхон станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
13. ЗИНИНА Наталья Павловнае Заиграйн аймагай Горхон станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
14. ЗУЕВА Матрёна Дмитриевнае—Заиграйн аймагай Верхние Тальцы тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
15. КАРБАИНОВА Миладора Захаровнае—Заиграйн аймагай «Красный Партизан» колхозой колхозница.
16. КАРБАИНОВА Евдокия Сергеевнае—Заиграйн аймагай Карбаиновка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
17. КРАСНОПЕЕВА Фёдосья Григорьевнае—Заиграйн аймагай Заиграево тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
18. КОЗЛОВА Екатерина Савельевнае—Заиграйн аймагай «XVIII партсъездын» нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
19. КУБЫШКИНА Татьяна Степановнае—Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
20. КУЗНЕЦОВА Анна Ивановнае—Заиграйн аймагай Заиграево тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
21. КУЧУМОВА Парасковья Константиновнае—Заиграйн аймагай Димитровэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
22. МАТВЕЕВА Матрёна Романовнае—Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
23. НЕВЕРОВА Варвара Александровнае — Заиграйн аймагай «Красный Опытник» колхозой колхозница.
24. ОРЛОВА Августа Иннокентьевнае—Заиграйн аймагай Зүүн Сибириин түмэрзамай 24 километртэ, Челутай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
25. ПАХОМОВА Акулина Парамоновнае—Заиграйн аймагай «XVIII партсъезд» колхозой колхозница.
26. ПРОНИНА Ольга Филипповнае—Заиграйн аймагай Димитровэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
27. САФРОНОВА Екатерина Антреевнае—Заиграйн аймагай «Красный Опытник» колхозой колхозница.
28. СИТНИКОВА Ульяна Герасимовнае—Заиграйн аймагай Ново-Ильинск станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
29. СОБОЛЕВА Екатерина Осиповнае—Заиграйн аймагай Димитровэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
30. СОСНОВСКАЯ Ирина Трофимовнае—Заиграйн аймагай Горхон станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
31. СТАРШИНСКАЯ Мария Ивановнае—Заиграйн аймагай Горхон станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
32. ТЮТРИНА Арина Абрамовнае—Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
33. УСТЮГОВА Мавра Ивановнае—Заиграйн аймагай «XVIII партсъезд» колхозой колхозница.
34. ФИЛАТОВА Аграфена Васильевнае—Заиграйн аймагай Ново-Ильинск станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
35. ФИЛИППОВА Ирина Филатьевнае—Заиграйн аймагай Челутай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
36. ФИЛИППОВА Мария Артемьевнае—Заиграйн аймагай Илька тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
37. ФУНТИКОВА Елена Ильиничнае—Заиграйн аймагай Горхон станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
38. ШАХОВА Арина Никитичнае—Заиграйн аймагай Верхние Тальцы тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
39. ШИГИНА Секлитинья Николаевнае—Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
40. ШИГИНА Аграфена Матвеевнае—Заиграйн аймагай Илька тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Табан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. АГАФОНОВА Мария Ивановнае—Заиграйн аймагай Заиграй тосхоной ПВЗ-гэй лесучастогай худэлмэришэн.
2. АФАНАСЬЕВА Марфа Лукьяновнае—Заиграйн аймагай Заиграево тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
3. АФАНАСЬЕВА Анастасия Ивановнае—Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
4. АХМОДЕЕВА Шамсые—Заиграйн аймагай «III Интернационал» колхозой колхозница.
5. БАДМАЕВА Димидые—Заиграйн аймагай «Арбижал» колхозой колхозница.
6. БАЛАХОЩЕВА Александра Михайловнае—Заиграйн аймагай Усть-Курба тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
7. БАЛАГАНСКАЯ Анна Осиповнае—Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
8. БОРИСОВА Федосья Алексеевнае—Заиграйн аймагай Зүүн-Сибириин түмэрзамай 544 километртэ гэрэй эзэн эхэнэр.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Б. Леонтьев

Японско империализмын хорото муухай аашанууд

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь «Б. М. Үнэнэй» августын 18-най номерто)

«Раздольнодо ородуудай казармануудые бүһэлөөд, поселкодо байһан солдадууд болон амгалан һууһан зониие бузар муухайгаар буудажа эхилээ. Тиихэдээ японско солдадууд толгой тоолон бултадаа шал һугтуунууд байгаа бэлэй. Тэдэнэр хадаа гартаа ороһон лэ хүниие зэрлиг муухайгаар тамалһан байна; эхэнэрнүүдыешье гэжэ, үхибүүдыешье гэжэ хайралхагүй байба.

Энэ тамын зоболон бүхэли һүниидөө үргэлжэлбэ. Үглөөгүүр болоходонь айдаһагай ехэ һандаралга болонхой байба. Талмай дээрэ хүн зоной, моридой хүүрнүүд бутаржа хэбтээ, гэр байшангууд бүүгаар ба пулемёдоор һэе-һэбхүүл болтороо буудагдаһахай. Олон гэрнүүд ба албан газарнууд соохи хамаг бүхы юумэ хяа һамна сохигдоһон, үнэтэ эдлэлнүүдынь хулгайлагдаһан байгаа».

(«Красное Знамя» газетэ № 48, 1920 оной май).

1920 оной апрель һара соо японско интервентнүүдэй хэһэн айхабтар ехэ провокаци дээрэһээ Владивосток, Хабаровск, Никольск-Уссурийск, Спасск, Шкотово, Раздольное, Посьет болон бусад городууд ба тосхонуудта зэрлиг муухай гэмтэ ябадалнууд хэгдээ һэн. Японско эзэмдэгшэд өөһэдынгөө уялгануудые эбдэжэ апрелиин 4-эй һүни революционно частьнууд болон амгалан һууһан зондо мэхэтэ муухайгаар добтолһон байгаа. Тэдэнэр советскэ хүнүүдые зэрлиг зангаар хюдаба.

«Хабаровскын үйлсэнүүд апрелиин 6-да айдаһатай муухайгаар харагдаа бэлэй: хаана-яанагүй алагдагшад ба шархатагшад бутаржа хэбтээ,—гэжэ «Красное Знамя» газетэдэ 1920 оной майн 22-ой үдэртэ гараһыень уншанабди.—Мостовой, тротуарнууд дээгүүр һандаргагдаһан ба галлагдаһан гэр байшангуудай дунда бутаржа хэбтэһэн алагдагшадые суглуулха ба шуһаа гоожуулжа ёолон байһан олон зуугаад шархатагшадта туһаламжа үзүүлхэ хүн түрүүшын үедэ оройдоо байгаагүй... Японско бүүгай тобшонууд хэн юун гэжэ илгангүй аладаг байба...

Хабаровскда японско солдадуудай зоргоороо аашалһан ба хүсөөрөө болоһон ябадалнуудтань Украинска слободкида һуудаг эхэнэрнүүд—һамгад басагад ба эхэнүүдые толгой тоолон шахуу хүсөөрөө эдэлһэн ябадал хабаадахэ болоно».

Тингэжэ хүсөөрөө болохо аашанууд хаана-яанагүй үзэгдэбэ. Кневичи гэжэ тосхоной граждануудай хамтын суглаанай протоколһоо нэгэ хэдэн мүрнүүдые абажа үзэбэл: «Японско штабтай зэргэлээд байһан тусгаар байшан соо арестовалагдагшадые шомполоор, ташуураар ба бэшэ юумээр алхидаг байба. Плангаая ехэ доромжолгодо граждану Ф. Жамский болон Гончарук гэгшэд оробо, тэдэниие галда халааһан шомполоор сохиһон, гарайнь хургадай хоорондуур модо хээд мушхажа тамалһан ба ондоогоортшье аашалһан байна. Игэжэ алхиха тамалха ябадал бүхэли үдэр соо үргэлжэлбэ».

Арад зоной эрхэ сүлөөгэй түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байһан, партизанска хүдэлөөниие эмхидхэгшэ большевик Лазо ба тэрэнэй хоёр нүхэдынь интервентнүүдтэ баригдаад байхадаа, эгээн зэрлиг муухайгаар алагдаһан байна. Тэдэниие паровозно топка соо амидыгаар галдаһан байгаа. Советскэ улад зониие богоолшолхо гэжэ урагшагүй һэдэлгэ гаргаһан японско империалистнуудта арад зоной зэбүүрхэлэй дайн сэрэг хадаа Лазогой игэжэ үхэһэнэйнь һүүлээр үшөө ехээр худэлһэн байна. Интервентнүүдые Улаан Армиин плаһан ушар хадаа түбхын түрүүндэ Лазо шэнги тиимэ онсоор ургажа гараһан геройнууд тэрэнэй зэргэдэ тэмсэжэ ябаһан байгаа гэжэ «ВКП(б)-гэй историин Хуряангы курс» тэмдэглэнэ.

Японтоной сэрэгэй сүмэрэн ороло дүрбэн жэлһээ үлүү үргэлжэлбэ. Улаан Армиин героическа тэмсэл, мүн булимтаргашадай аашалха аргыень һалгажа шадаһан Алас Дурна зүгэй арад зоной хүсэн түгэс партизанска хүдэлөөн хадаа, Росси тушаа японско империализмын зохёоһон булимтаралгын бүхы түсэбүүдые шал буруу һүргэһэн байна. Залуухан советскэ республика хадаа Алас Дурна зүгтэ эрих шууд илалта түйлаба.

Большевигүүдэй парти болбол тиихэ сагта японтоной сэрэгээр сүмэрэн ороолгодо эсэргүү арад бүгэдын тэмсэлые гайхамшаг бэрхээр эмхидхэгшэ байһан юм. Партиин эрхим хүбүүдынь Эхэ оронoo сүлөөлхын түлөө ами наһаяа үгэһэн байгаа. Ленин ба Сталин болбол Улаан Армиин дайшалхы ябуулгануудые, Алас Дурна зүгтэ советскэ засаг эмхидхэлгые, партизанска хүдэлөөниие ударидажа байба.

1922 оной октябриин 25-да Улаан Армимнай Владивосток городые сүлөөлөө һэн. Тиихэ сагта Ленин болбол бүхы советскэ оронондо манай Примориин али тухай ехэ удхатай байһаниие зааһан байна: «Владивосток холол даа, теэд энэ городнай манай город байнабшуу»—гэжэ Ленин хэлээ бэлэй. Алас Дурна зүгые интервенцһээ сүлөөлһэнэй дашарамда. Ленин болбол «Росси бүхы ажалшадые болон героическа Улаан Армиие энэ шэнэ илалтатайгаар» амаршалһан байгаа.

Удаадахи хорин жэлэй турша соошье Японии зан аашань агресси хэхэ тоогүй олон актнуудаар, муу мэхэтэйгээр ба харатайгаар добтолхо, бусадай газарые буляажа абаха ябадалаар тэмдэглэгдэһэн байна. 1932 оной март һара багта Япони болбол Маньчжурие эзэлһэн бэеэрээ тэрэниие Маньчжоу-го гэжэ «бэеэ даанхай» гүрэн болобо гэжэ соносхоод, өөрынгөө колони болгоһон байгаа. 1937 ондо японтон Хитад худар сүмэрэн ороһон байна. Мүнөө хүртэр японско арминууд Хитадай газарай орой хахад дээрэнь эзэрхэжэ, тэндэ японско шуһата террор ба шэрүүн дошхон хүсөөрөө болого үзэгдэжэ байдаг.

Мүн эдэ жэлнүүдэй турша соо Япони болбол манай орондошье хэдэн дахин муу мэхэтэйгээр добтолһон байгаа. Тэрэ хадаа хэдэн олон дахин «хилэ дээрэхи арсалдаае» зорюута гаргажа, тэдэнэй нилээд олониинь томохон тулалдаанууд болодог бэлэй. Инаг һайхан советскэ Эхэ оронойнгоо ашаг туһыень ами бэеэ гамнангүй аршалжа байхадаа, Улаан Армимнай японско булимтарагшадта хэдэн олон шанга урогуудые үзүүлһэн байна. 1938—1939 онуудта советскэ Примориин—Хасан нуур шадар ба мантай союзна Монгол Арад Республикын газар дээрэ — Халхын Гол гэжэ мүрэнэй дэргэдэ болоһон дайн байлдаанууд тухай бүгэдөөрөө мэдэнэбди. тэдэ дайн байлдаанууд соогуур Улаан Армимнай японско сэрэгүүдые амиды хүсэн ба техникын талаар айхабтар ехэ гарза хоролтодо оруулжа тэдэниие үй бута сохиһон байха юм.

Япони хадаа дэлхэйн хоёрдохи дайниие үүдхэжэ һүжэрөөһэн тэдэ агрессивнэ гүрэнүүдэй нэгэниинь болоно. «Германи, Итали, Япониин фашистска зонхилхы тушаалтан—эдэ гурбан агрессивнэ гүрэнүүд дэлхэйн бүмбэрсэгэй али олон газарнуудта дай хэжэ эхилбэ» гэжэ «ВКП(б)-гэй историин Хуряангы курс» соо хэлэгдэнэ.

Өөрынгөө дээрмэдэлгын заншалые дууряажа японтон 1941 оной декабрь һара соо Номгон далай дээрэ байгаа американска болон английска эзэмдэлгэнүүдтэ мэхэтэ муухайгаар добтолһон байна. Дай хэжэ эхилһэн түрүүшынгээ жэлдэ гансахан американска ба английска бэшэ, мүн французска, голландска ба бүри португальскашье угаа ехэ газарые буляажа абаа бэлэй.

Дай хэхэдэ туһатай юм гэжэ бододог, тэрээндэ эртээнһээ бэлдэдэг ба тиихын тулада хүсөө суглуулдаг агрессивнэ напанууд хадаа, эб найрамдалда дуратай нацануудта орходоо дай хэхээр үлэмжэ ехэ бэлэдхэлтэй байдаг зантай юм гэһэн түүхэтэ хуулита байдалые элирүүлэн олохо, тэрээндэ сэгнэлтэ үгэхэ зуураа, нүхэр Сталин болбол тиимэ гүрэнүүд хадаа империалисткэ Япони ба гитлеровскэ Германи гээшэ гэжэ зааһан байгаа.

«Эб найрамдалые хүсэһэн политикые баримталһан Великобритани болон Америкын Холбоото Штадуудта орходоо Япони агрессивнэ наца боложо, дай хэхэ гэһэн үлэмжэ ехэ бэлэдхэлтэй болшоод байхадань, Пирл-Харборто болоһон «арсалдаан», мүн Филиппины болон Агуухэ океан дээрэхи бусад аралнуудые алдаһан, Гонконг, Сингапурые алдаһан ябадал шэнги тиимэ таагүй ушар баримтануудые гэнтэ ушарһан ябадал гэжэ тооложо болохогүй»—гэжэ 1944 оной ноябриин 6-да нүхэр Сталин хэлэһэн байна.

СССР-эй газар дээрэ, Индиин газар дээрэ агрессорнуудай «уулзаха» байһан тухай эгээн һэнгэргүй авантюристическэ бодомжоягонууд германска ба японско генеральна штабуудай түсэбүүд соо оролсоһон байгаа. Бүри 1936 ондо баталагдаһан «антикоминтерновскэ пакт», Берлин—Рим—Токио гэдэг муу ёрото «ось», СССР-тэ болон эрхэ сүлөөдэ дуратай бусад арадуудта арьяатан зангаар зэбүүрхэлгэ, бусад арадуудые эзэрхэхэ гэһэн шунахай хүсэл халаа тэдэниие бэе бэетэйнь нүхэсөөн холбожо байба.

Бүхы советско-германска дайнай боложо байха үе соо Япони болбол германска фашистнуудта эдибхитэйгээр туһалжа байгаа. «Германиин союзница болохо Япони хадаа советскэ хилэ дээрэ угаа ехэ арми барижа байба, тиимэ болохолоороо Германида эсэргүү тэмсэлдэ Советскэ Союзда угаа шухала хэрэгтэй манай сэрэгүүдые нилээд олоор суглуулан татажа байба гээшэ.

Тиихын хажуугаар, Япони болбол СССР-эй союзнигууд болохо США ба Великобританида зорюута добтолжо ороод байхадаа гитлеровскэ Германида туһаламжа үзүүлбэ.

Нейтралитет тухай советскояпонско пактын денонсаци тухай 1945 оной апрелиин 5-ай мэдүүлгэ соогоо манай правительство хадаа «Германиин союзница болохо Япони гээшэ СССР-тэ эсэргүү дай хэхэдэнь тэрээндэ туһалжа байна» гэжэ тэмдэглэһэн байгаа.

Японско империалистнууд бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгые бултынь шахуу богоолшолхо гэһэн жэрхэмшэг муухай түсэбые хэзээ үни зохёоһон байгаа. Япониин премьер-министр генерал Танака гэгшын японско императорто барюулһан ба һүүлээрынь «Танакын меморандум» гэжэ нэрэтэй болоһон тэрэ нюуса документын текст бүри хорёод жэлэй саада тээ үргэн олондо мэдэгдэхэ болоо һэн. Энэ хадаа бүхы дэлхэйе эзэрхэхэ ябадалые эрид шууд диилэн абаха гэһэн программа мүн. Хитадые мэдэлдээ абаха шухала духэм нүхэсэл болохо Маньчжуриие эзэлэн абаха, удаа тээнь «үлэгшэ азиатска оронуудые бултынь» диилэн абахада шухала хэрэгтэй духэм нүхэсэл болохо тулань Хитадые мэдэлдээ абаха байна гэжэ меморандум шалтаг барина. Дам саашаа СССР-тэ добтолхо гэжэ хараалагдаба. «Манай национальна ургалтын программа соо өөһэдынгөө мэсые барижа Росситай дахяад далайлсахань шухала боложо орохонь гээшэ ха...» гэжэ тус меморандум соо хэлэгдэһэн байгаа.

Японии зонхилхы шайка болбол дэлхэйе эзэрхэхэ гэһэн фашистска узэлые, газар дэлхэй дээрэхи бусад бүхы арадуудта орходоо японско нациин үндэһэ яһаараа булюу байһан тухай номлолые японтоной ухаан мэдэрэлдэнь саг үргэлжэ дабтажа байба. Үндэһэ яһанай илгаа гаргажа зэбүүрхэхэ арьяатан муухай идеологи хадаа хитадуудта, индусуудта, американецуудта, ородуудта дайсан харша үзэлтэйгээр хандаха гэжэ хэдэн арбаад жэл соо хүмүүжүүлэгдэһэн Японии олон миллион хүнүүдые хорлоһон байха юм.

Японско империализмын эгээн галзууранги пропагандистнуудай нэгэн болохо генерал Аракиин һэнгэргүйгээр хэлэһэн юумэнь үргэн олондо мэдэгдэхэ байна. «Бидэнэр милитаристнуудай наца гээшэбди гэжэ бүхы дэлхэйдэ мэдүүлнэбди», «хайра гамгүйгээр алагты», «Европо болон Америкада харша Япони. Азиин һүлдые харуулагты» гэхэ мэтээр Аракиин хэлэһэн һаршуу үгэнүүдынь японско сэрэгэйхидэй лозунгнууд болонхой.

Бэе бэеэ халан абалсаһан Япониин правительствонууд хадаа бүхы дэлхэйе эзэрхэхэ гэһэн муу нэрэтэ программые ажал хэрэг дээрэ бэелүүлжэ байгаа. Шуһата сэрэгээр Хитадта сүмэрэн ороһон, советскэ газарта добтолһон. Пирл-Харбор, Филиппины, Шэнэ Гвинеяда, бүри Австралиин хилэ хүртэр далайгаар добтолһон, Малайя болон Бирма худар Индиин хилэ тээшэ хуурай газараар сэрэглэжэ ошоһон, Монгол Арад Республикын газар худар һэтэ сохижо орохо гэһэн һэдэлгэнүүд хадаа—японско фашизированна империалистнуудай булимтаралгын үйлэ хэрэгүүдынь мүн болоб гээшэ.

Европодо гитлеровецүүдэй «шэнэ ёһо гурим» тогтооһондо адли, японско империалистнууд «харилсан бадарха зүүн азиатска сферые» соносхоһон байна. Энэ сферэ дээрэһээ боложо, арадууд национальна бэеэ даанхай байдалаа алдахаһаа байтагай, харин японско булимтарагшадай зарса богоолнууд болоһон байха юм. Олон миллион хүнүүдые политическэ ба экономическэ талаар хүсэд дарлаха, мүн алаха хюдаха—иимэ юумые японско булимтарагшад хаана-яанагүй асаржа үзүүлһэн байна.

Японско дээрмэшэ империализм хадаа советскэ арадай болон бүхы эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай зэбүүн муухай дайсан байһан бэеэ харуулба. Зүгөөр, японско сэрэгэйхидэй хэһэн үзэгдөө-дуулдаагүй гэмтэ ябадалайнь түлөө үһөө харюугаа абаха саг дүтэлөө. Союзническа үүргэ уялгадаа үнэн байжа, Советскэ Правительство болбол энэ оной июлиин 26-да хэһэн союзна державануудай мэдүүлгэтэйнь нэгэдэлсээд, августын 9-һөө хойшо Японидо дай соносхобо.

Советскэ арад зон болбол агрессивнэ Японидо дай соносхохо гэһэн өөрынгөө түрэл правительствын шиидхэбэриие манай ороной арадуудай ашаг туһадань тааража, сэсэмэргэн ба тон зүб байна гэжэ нэгэн дуугаар һайшааба. Энэ хадаа эб найрамдалай ерэхэ сагыень дүтэлүүлхэ, манай хилэнүүдэй хүсэд аюулгүй байдалые хангаха, саашадаа үхэхэ хороха ба зобохо тулпха ябадалһаа арадуудые сүлөөлхэ гансахан лэ зэбсэг болоно гэжэ советскэ арад мэдэнэ. Сталинай генеэр ударидагдажа байһан ба өөрынгөө хэрэгэй үнэн байһыень хүсэд мэдэһэн героическа Улаан Армимнай японско агрессортэ эсэргүү үнэнтэ зүб дайгаа түгэс илалтатайгаар дүүргэхэ байһаниинь лабтай.

Манай республикын хэлхеэ холбоошод Гүрэнэй Оборонын Комитедэй туг абаба

ВЦСПС болон СССР-эй Хэлхеэ Холбооной Арадай Комиссариат болбол хэлхеэ холбооной предприятинуудай июль һарын Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые хаража үзөөд, БМАССР-эй хэлхеэ холбоошодые мүрысөөндэ илаһан дээрэ тооложо, Гүрэнэй Оборонын Комитедэй дамжуулгын Улаан туг ба 150 мянган түхэриг мүнгэн шан үгэбэ.

Республикын хэлхеэ холбооной предприятинууд болбол олзо оруулха гүрэнэй түсэбые июль һара соо 106 процент дүүргээ, мүн радио точкануудые байгуулха түсэб 139,5 процент, радио точкануудые нэмэжэ байгуулха түсэбөө—145,6 процент дүүргэһэн байха юм.

Гүрэнэй олзо оруулха түсэбые тоогой ба шанарай талаар дүүргэхэ тушаа Бабушкин городой, Прибайкальска, Кабанскын болон Бичүрын аймагуудай хэлхеэ холбоошод шалгаржа гараһан байна.

Дээдэ шагналай харюуда республикын хэлхеэ холбоошод шэнэшэнэ илалтануудые түйлахабди гэжэ социалистическэ уялгануудые абабад.

Саянтын МТС Бүхэсоюзна Социалистическэ мүрысөөндэ илаба

ССР Союзай Газартаряалангай Наркомат болбол 1945 оной хабарай тарилгын түсэб дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн машинно-тракторна станцинуудай Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй дүнгөөр, Советскэ Союзай 50 МТС-ые. тэрэнэй тоодо Бурят-Монгол АССР-эй Саянтын машинно-тракторна станциие мүрысөөндэ илаһанда тоолоод, СССР-эй Наркомземэй дамжуулгын Улаан тугые мүнгэн шан үгэлгэтэйгөөр барюулха гэжэ тогтообо.

Саянтын МТС болбол хабарай газар хахалха түсэб—148,7 процент, тарилгын—138,1, хабарай культивациин—110 процент дүүргэһэн. августын 10-ай мэдээгээр 15 хүсэтэй трактор бүхэнөөр зөөлэн хахалгада оруулан 270 гектар элдүүрилһэн байна.

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1.80, зам. ответ. редактора—7.89, ответ. секретаря—3.23. отделов: партийной жизни и промышленности—7.89, сельского хозяйства—6.03 писем и переводов —6.03 (2 зв); объявлений—2.64 (2 зв.).

Н—00424. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР, Тираж 5.500.